

Finansreglement for Sandnes kommune

INKLUDERT KOMMUNALE FORETAK

VEDTATT AV KOMMUNESTYRET 4. MARS 2024

GJELDENDE FRA 5. MARS 2024

Innhold

1	Finansreglementets virkeområde	3
1.1	Formål	3
1.2	Hvem reglementet gjelder for	3
2	Gjeldende lover og regler	3
3	Overordnede rammer	3
3.1	Finansiell strategi	3
3.2	Retningslinjer for bærekraft og etikk	3
3.3	Ekstern kompetanse	4
4	Definisjoner	4
4.2	Midler som skal forvaltes med en lang tidshorisont	4
4.3	Gjeldsporteføljen	5
4.4	Finansiell risiko	5
4.5	Diversifisering	6
5	Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål	6
5.1	Tillatt risikonivå	6
5.2	Krav til risikospredning	7
5.3	Krav til avkastning	7
6	Midler med lang tidshorisont	8
6.1	Tillatt risikonivå	8
6.2	Krav til risikospredning	9
6.3	Mål for avkastningen	10
6.4	Kursreguleringsfond - stresstest	10
7	Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler	11
7.1	Rammer for kommunens låneopptak	11
7.2	Regler for låneopptak	11
7.3	Rentesikring	11
8	Rapportering	12
9	Håndtering av avvik og kvalitetssikring av reglementet og rutiner	13
10	Fullmakter og rutiner for forvaltningen	13
Vedlegg 1:	Finansielle ord og uttrykk	14
Vedlegg 2:	Tabell for rapportering av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål	19

1 Finansreglementets virkeområde

1.1 Formål

Formålet med finansreglementet er å gi rammer og retningslinjer for Sandnes kommune sin finans- og gjeldsforvaltning. Reglementet definerer avkastningsmål og risikonivå som er tillatt innenfor forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål, langsiktige investeringer og gjeldsporteføljen. Reglementet skal hindre kommunen fra å ta vesentlig finansiell risiko og forvaltningen skal foregå på en slik måte at den ivaretar hensynet til balanse mellom avkastning, risiko og likviditet.

1.2 Hvem reglementet gjelder for

Reglementet gjelder for Sandnes kommune inkludert kommunale foretak etter kommuneloven kapittel 9.

2 Gjeldende lover og regler

Finansreglementet er utarbeidet på bakgrunn av:

- [Lov om kommuner og fylkeskommuner av 01.01.2020, §14-13](#)
- [Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner](#)

3 Overordnede rammer

3.1 Finansiell strategi

Sandnes kommunes overordnede strategi er å ha lav finansiell risiko og høy likviditet. Kommunens finansportefølje (rentebærende eiendeler, aksjefond og gjeld) skal forvaltes som en helhet hvor en søker å oppnå lavest mulig netto finansutgifter samt best mulig avkastning innenfor akseptabel risiko. Det foretas et skille mellom likvide midler som er avsatt til langsiktig forvaltning og resten av de rentebærende midlene som skal forvaltes med lav risiko og høy likviditet.

Sandnes kommune skal ikke påta seg finansiell risiko utover rammene som er vedtatt i dette reglementet. Finansielle instrumenter og/eller produkter som ikke er eksplisitt tillatt brukt gjennom dette reglementet skal ikke benyttes i kommunens finans- og gjeldsforvaltning.

Sandnes kommune skal ha kunnskap om finansforvaltning som til enhver tid er tilstrekkelig for at kommunen kan utøve sin finans- og gjeldsforvaltning i tråd med finansreglementet.

3.2 Retningslinjer for bærekraft og etikk

Sandnes kommune sin investeringsstrategi skal sikre ansvarlig forvaltning av kommunens midler. Dette innebærer at forvaltningen skal ta hensyn til bærekraftsrisiko, samt unngå investeringer i selskaper med uakseptabel etisk profil og sikre at forvaltningen bygger opp under FN's mål for bærekraftig utvikling. Samtidig skal mål om høyest mulig risikjustert avkastning ha høy prioritet ettersom avkastningen på midlene kan brukes til å skape positiv verdi for samfunnet.

Kommunen skal kun benytte forvaltere som har konkrete retningslinjer for hvordan de inkorporerer ESG-risiko i sine investeringsbeslutninger. Kommunen overvåker regelmessig porteføljens overordnede bærekraftsrisiko og kan iverksette tiltak dersom risikoprofilen avviker betydelig fra referanseindeks.

For å unngå investeringer i selskap med uakseptabel etisk profil skal kommunen følge ekskluderingslisten til Etikkrådet for Statens Pensjonsfond Utland (SPU). De etiske retningslinjene ansees som representative for god norsk forvaltningsskikk. Avvik fra ekskluderingslisten skal ha særskilt og tungtveiende begrunnelse, for eksempel annen rettferdiggjørende informasjon, særlig positiv utvikling eller eksplisitte unntak fra konkrete kriterier for produktbasert eller atferdsasert utelukkelse.

Kommunen har som målsetting at noe av midlene skal forvaltes av forvaltere som bidrar positivt til ett eller flere mål for bærekraftig utvikling, gjennom en proaktiv tilnærming for at selskapene de er investert i skal utvikle seg i positiv retning. Ingen forvaltere skal bidra til negativ utvikling.

3.3 Ekstern kompetanse

Sandnes kommune har anledning til å benytte uavhengige parter til rådgivning innenfor finans- og gjeldsforvaltningen.

Kommunen kan også inngå avtale om aktiv forvaltning for deler av eller hele finans- og gjeldsporteføljen.

Dersom kommunen benytter ekstern kompetanse, skal de eksterne påse at rammene i gjeldende finansreglement følges.

4 Definisjoner

Finans- og gjeldsforvaltningen i Sandnes kommune omfatter forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål, midler som skal forvaltes med en lang tidshorisont og gjeldsporteføljen.

4.1 Ledig likviditet (overskuddslikviditet) og andre midler beregnet for driftsformål (driftslikviditet)

Med ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål menes midler som skal være tilgjengelig for å dekke kommunens betalingsforpliktelser etter hvert som de forfaller.

Det foretas et skille mellom drifts- og overskuddslikviditet. Kommunen skal til enhver tid ha tilgjengelig driftslikviditet (inkludert eventuelle trekkrettigheter) til å dekke netto løpende forpliktelser. Likviditet utover driftslikviditet utgjør overskuddslikviditet. Kommunen skal til enhver tid ha tilgjengelig driftslikviditet, (inkludert eventuelle trekkrettigheter), som minst er like stor som forventet likviditetsbehov i de neste 60 dager.

4.2 Midler som skal forvaltes med en lang tidshorisont

Langsiktige plasseringer skal ikke ha innvirkning på kommunens betalingsevne på kort sikt.

Dette er midler som ut ifra Sandnes kommune sin økonomiske situasjon kan regnes som forsvarlig å forvalte med en lang tidshorisont og med noe mindre fokus på kortsiktige svingninger. Forvaltningen av kommunens midler med lang tidshorisont har som formål å oppnå en høyere avkastning enn forvaltningen av drifts- og overskuddslikviditeten.

Forvaltningen av midler med lang tidshorisont har en rullerende investeringshorisont på 5 år.

Kommunens likviditetssituasjon innebærer at den langsiktige porteføljen kan utgjøre mellom kr 465 til 535 millioner. Ved vedvarende endringer i likviditetssituasjonen vil det bli aktuelt å endre denne størrelsen. Dersom den langsiktige porteføljen vokser over kr 535 millioner skal kommunen vurdere å redusere porteføljen til kr 500 millioner. Når denne vurderingen gjøres skal likviditetssituasjonen hensyntas. Tilsvarende vurdering for tilføring av midler skal gjennomføres dersom porteføljen faller under kr 465 millioner.

4.3 Gjeldsporteføljen

Kommunestyret fatter vedtak om årets låneopptak i budsjettåret gjennom budsjettvedtak. Med utgangspunkt i kommunestyrets vedtak skal kommunedirektøren utføre låneopptak og forvalte kommunens innlån etter de retningslinjer som fremkommer av dette reglement.

[Kommuneloven §14-14](#) regulerer de vilkår som kommunen må legge til grunn for sine samlede innlån. Låneopptakene skal vurderes opp mot likviditetsbehov, vedtatt investeringsbudsjett og forventninger om fremtidig renteutvikling og generelle markedsforhold.

Total gjeldsportefølje defineres som Sandnes kommunes lån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet og gjeldsbrevlån. Netto rentebærende gjeld defineres som langsiktig gjeld, korrigert for rentebærende eiendeler¹ og lån der andre dekker rentekostnadene².

Forvaltningen av gjeldsporteføljen skal ses i sammenheng med forvaltningen av drifts- og overskuddslikviditet.

4.4 Finansiell risiko

Finansiell risiko er et samlebegrep for ulike typer risiko kommunen kan utsettes for:

Kredittrisiko: Kredittrisiko representerer faren for at motparten i en kontrakt, for eksempel en låntaker eller motparten i en derivatkontrakt, ikke innfrir sine forpliktelser. Eksempelvis at motpart i en låneavtale eller en selger av en obligasjon ikke betaler tilbake hele eller deler av lånet (inkludert rentene).

Markedsrisiko: Markedsrisiko er risikoen for tap eller økte kostnader som følge av endringer i markedspriser (kurssvingninger) i de verdipapirmarkedene kommunen er eksponert.

Renterisiko: Renterisiko representerer risikoen for at verdien på plasseringer i rentebærende verdipapirer endrer seg når renten endrer seg. Går renten opp, går verdien av plasseringer i rentebærende verdipapirer ned (og motsatt). Denne risikoen vil være vesentlig større for fastrentepapirer enn for rentepapirer med flytende rente.

Det er også renterisiko knyttet til kommunens innlån. Endringer i markedsrenten påvirker rentekostnader, og for eksempel også innløsningsverdi på opptatte fastrentelån.

Likviditetsrisiko: Likviditetsrisiko er faren for at plasseringer ikke kan gjøres disponible for kommunen på kort tid, uten at det oppstår vesentlige prisfall på plasseringene i forbindelse med realisasjon.

Refinansieringsrisiko: Faren for å ikke få refinansiert lån ved forfall, eventuelt at rente/margin blir svært høy. Dersom kommunen ikke har likviditet eller tilstrekkelige trekkrettigheter tilgjengelig, vil det påløpe betalingsmislighold og økte utgifter i form av morarenter. Dersom likviditeten ikke skaffes til veie, vil en konsekvens kunne være førtidig realisering av eiendeler for å dekke hovedstol.

---

¹ Lån til kommunale foretak, ansvarlige lån i Lyse, startlån og bankinnskudd.

² Lån knyttet til vann, avløp og renovasjon, lån som betjenes av Rogaland Brann og Redning IKS og lån med rentekompensasjon fra husbanken (kommuner får kompensert rentekostnader eller rente- og avdragskostnader fra staten på lån knyttet til gitte investeringsområder).

Valutarisiko:	Faren for tap på plasseringer på grunn av kurssvingninger i valutamarkedet. Denne risikoen kan reduseres ved valutasikringer.
Avkastningsrisiko:	Risiko for verdiendring på eiendeler som følge av endringer i markedsforhold – herunder endring i aksjekurser, rentenivå samt endring i volatiliteten i disse markedene.
Systematisk risiko:	Systematisk risiko er forbundet med sannsynligheten for at det aktuelle aksjemarkedet vil stige eller falle - både på kort og lang sikt.
Usystematisk risiko:	Usystematisk risiko er forbundet med risikoen for at verdien av det aktuelle investeringsobjekt (selskap) en investerer i, vil stige eller falle i forhold til verdien på markedet – både på kort og lang sikt.

4.5 Diversifisering

Et viktig element innenfor forvaltningen av kommunens midler er å begrense risikoen. Dette kan gjøres ved å ha veldiversifiserte porteføljer, som diversifiserer bort den usystematiske risikoen. En veldiversifisert portefølje oppnås ved å investere i ulike typer verdipapir og innenfor ulike markeder og bransjer.

5 Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Det er en forutsetning for plassering av kommunens likvide midler utover innestående på konti i kommunens hovedbankforbindelse, at det foreligger en løpende 12 måneders prognose for utviklingen av kommunens likviditetsposisjon. Plasseringer utover ordinære driftskonti skal kun finne sted dersom likviditetsbudsjettet tillater det.

5.1 Tillatt risikonivå

Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal forvaltes med lav finansiell risiko og høy likviditet.

- Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner.
- Kommunens hovedbankforbindelse skal ha en kredittrating på minimum A- (nærmere kriterier til hovedbankforbindelse settes i anbudskonkurranse ifm. valg av hovedbank). Dersom hovedbankforbindelsen blir nedgradert etter avtaleinngåelse skal eventuelle tiltak vurderes fortløpende.
- Resterende motparter som det foretas likviditetsplasseringer hos skal ha en rating på minimum «investment grade»³ eller tilsvarende, dette gjelder også for enkelpapirer. Dersom en motpart blir nedgradert til under «investment grade» skal tiltak vurderes fortløpende.
- Kommunens samlede eksponering mot en finansinstitusjon skal ikke overstige 2 prosent av institusjonens forvaltningskapital. Finansinstitusjonen skal ha en forvaltningskapital på minimum NOK 5 MRD.
- Plasseringer kan kun foretas i norske finansinstitusjoner eller utenlandske finansinstitusjoner etablert i Norge.

³ Offisiell rating på BBB- eller bedre. Ratingen skal være av nyere dato og foreligge fra minst ett internasjonalt anerkjent ratingbyrå eller sentrale markedsaktører. Krav om rating gjelder ikke for papirer utstedt av kommuner og fylkeskommuner.

5.2 Krav til risikospredning

5.2.1 Driftslikviditet

Driftslikviditeten skal plasseres i kommunens hovedbankforbindelse, eventuelt supplert med innskudd i andre spare- eller forretningsbanker med minimum rating A-. Eventuelle plasseringer utover hovedbankavtale må følge begrensningene under kapittel 5.2.2.

5.2.2 Overskuddslikviditet

Overskuddslikviditet kan plasseres som følger:

Innskudd i bank

- Kommunens overskuddslikviditet kan i sin helhet plasseres i bankinnskudd.
- Innskudd kan gjøres både med og uten tidsbinding (maksimalt 12 mnd. rentebinding).
- Innskuddskonto med 31 dagers varslingsfrist for uttak tillates.

Andeler i rentefond

- Overskuddslikviditet skal kun plasseres i rentefond innenfor investment grade.
- Vektet rentedurasjon innenfor overskuddslikviditet skal være under 12 måneder og kredittrisikoen skal være lav.
- Kommunens eierandel i et rentefond skal ikke overstige 10 prosent av fondets verdi.

Sertifikater

Følgende rammer gjelder for plassering i sertifikater:

	Maks per sektor (prosent)	Maks per utsteder (millioner kroner)
Norske stat og statsforetak	100	ubegrenset
Norske kommuner og fylkeskommuner	100	200
Norske banker og kredittforetak	50	100

5.3 Krav til avkastning

Målet er å oppnå en langsiktig avkastning på drifts- og overskuddslikviditet på linje med 3 mnd. nibor.

6 Midler med lang tidshorisont

Det settes opp plasseringsbegrensninger for de finansielle instrumentene kommunen kan plassere midler i. Hvilke instrumenter kommunen kan plassere i fremkommer i kapittel 6.2.1. Begrensninger innenfor hver instrumenttype fremkommer i kapittel 6.2.2 til 6.2.5.

6.1 Tillatt risikonivå

6.1.1 Valutarisiko

Rentefond i utenlandsk valuta valutasikres til norske kroner.

Globale aksjefond kan valutasikres opp til 55 prosent av total verdi. Normalposisjonen for Sandnes kommune er 50 prosent valutasikring med 45 prosent og 55 prosent som ytre rammer. Kommunen er finansielt eksponert for utviklingen i olje- og gasssektoren, og bør av den grunn ha lav aksjeeksponering mot samme sektor. Dette betyr igjen høy andel globale aksjer i den langsiktige porteføljen. Verdien av de globale aksjeinvesteringene vil variere med valutabevegelser, og kommunen er utsatt for kombinerte fall i oljepris, aksjemarked og dollarkurs. For å motvirke denne risikoen valutasikres deler av investeringene i globale aksjefond.

6.1.2 Rente- og kredittrisiko

Følgende rammer gjelder for gjennomsnittlig durasjon (kredittdurasjon og rentedurasjon) for de ulike instrumentene:

	Min	Strategi	Maks
Norske obligasjoner	1 år	3 år	5 år
Globale obligasjoner	2 år	7 år	9 år

6.1.3 Rebalansering

For å beholde avkastning- og risikonivået som kommunen har fastlagt må sammensetningen av finansielle instrumenter rebalanseres til strategien med jevne mellomrom.

Sandnes kommune sin portefølje skal minimum rebalanseres når faktiske porteføljevæktene er lik maksimums- eller minimumsgrensene. Rebalansering skal bringe porteføljevæktene tilbake til nøytral strategi.

6.1.4 Likviditetsmål

Investeringene skal skje i børsnoterte verdipapirer med rimelig god omsetning og andre papirer/plasseringer med tilsvarende god likviditet, og i verdipapirfond godkjent av finansstilsynet eller tilsvarende myndighet innen EØS- området. På denne måten reduserer kommunen likviditetsrisikoen.

Ved plasseringer i fond kan inntil 10 prosent av fondets verdi investere i unoterte selskaper.

Fondene skal som hovedregel ikke ha bindingstid eller andre begrensninger i uttak.

6.2 Krav til risikospredning

6.2.1 Plasseringsstrategi

Sandnes kommune skal ha en fordeling av midler med lang tidshorisont basert på en nøytral posisjon, med minimums- og maksimumsrammer innenfor instrumenttyper slik det fremkommer av tabellen under. Ved god eller dårlig avkastning kan det også oppstå avvik fra nøytralposisjonen. Kommunen kan investere i både passivt og aktivt forvaltede fond. Ved valg av aktivt forvaltede fond skal instrumentene i hovedsak spres på flere forvaltere/fond.

Finansreglementet åpner for å investere den langsiktige porteføljen i følgende finansielle instrumenter:

1. Bankinnskudd (ved behov)
2. Norske obligasjonsfond
3. Globale obligasjonsfond
4. Globale aksjefond

Regler per instrumenttype fremkommer i kapittel 6.2.2 til 6.2.5.

Investeringene skal fordeles på instrumenttypene etter følgende strategi:

Aktivaklasse	Minimum	Nøytral	Maksimum
Norske obligasjonsfond	20 %	25 %	30 %
Globale obligasjonsfond	20 %	25 %	30 %
Sum renter	45 %	50 %	55 %
Globale aksjefond	45 %	50 %	55 %
Sum aksjer	45 %	50 %	55 %
Totalt		100 %	

6.2.2 Regler ved plassering – Bankinnskudd

- Vanlig bankkonto, tidsinnskudd og konto med varslingsfrist for uttak kan benyttes.
- Finansinstitusjonen må ha rating på minimum rating på BBB-
- Finansinstitusjonen må minimum ha forvaltningskapital på 5 MRD.
- Innskuddet til Sandnes kommune kan ikke utgjøre mer enn 2 prosent av finansinstitusjonens forvaltningskapital.

6.2.3 Regler ved plassering – Norske obligasjonsfond

- Fond som benyttes kan kun investere i norske rentepapirer, det vil si papirer denominert i norske kroner, uavhengig av hvilke jurisdiksjoner utsteder er underlagt og hvilke nasjonale markeder papirene omsettes i.
- Fond som benyttes må plassere minst 90 prosent av forvaltningskapitalen i papirer der utstederen

eller papiret selv har en kredittrating på minimum BBB- (Investment Grade) eller tilsvarende kredittkvalitet.

- Ved investering i ansvarlige lån, maksimalt 20 prosent av porteføljen, skal utsteder ha en kredittrating på minimum BBB+ eller tilsvarende kredittkvalitet.
- Sandnes kommunes eierandel skal ikke overstige 15 prosent av fondets forvaltningskapital.

6.2.4 Regler ved plassering – Globale obligasjonsfond

- Fond som benyttes skal være valutasisikret til NOK i sin helhet.
- Fond som benyttes skal hovedsakelig investere i Investment Grade-obligasjoner, og minst 80 prosent av den globale obligasjonsporteføljen skal ha en kredittrating på minimum BBB- (Investment Grade) eller tilsvarende kredittkvalitet.
- Sandnes kommunes eierandel skal ikke overstige 15 prosent av fondets forvaltningskapital.

6.2.5 Regler ved plassering – Globale aksjefond

- Aksjefondene kan være både passivt og aktivt forvaltet.
- Sandnes kommunes eierandel skal ikke overstige 15 prosent av fondets forvaltningskapital.
- Globale aksjefond kan valutasisikres. Rammer for valutasisikring fremkommer i kapittel 6.1.1.

6.3 Mål for avkastningen

Midler som skal forvaltes med en lang tidshorison skal plasseres med en rullerende tidshorison på 5 år.

Mål: oppnå en verdistigning som er minst like god som markedet for de respektive porteføljer, gitt ved referanseindeksene i tabellen under.

Bankinnskudd	NBP Norwegian Government Duration 0.25 Index NOK (NOGOV3DM)
Norske obligasjonsfond	Standard indeks for norske Investment Grade obligasjoner med 3 års durasjon (NORM123D3)
Globale obligasjonsfond	Barclays Global Aggregate
Globale aksjefond	Morgan Stanley Capital International All Country (MSCI AC)

Kommunens referanseindeks utarbeides basert på hvor store andeler som er investert i de ulike markedene.

6.4 Kursreguleringsfond - stresstest

Verdiendringer på finansielle eiendeler skal regnskapsføres i det året de oppstår. Det er derfor opprettet et kursreguleringsfond.

Ved å ha et kursreguleringsfond som minimum utgjør tapet i en stresstest begrenser man kortsiktige svingningers påvirkning på driften av kommunen.

Stresstesten viser kommunens potensielle tap ved følgende parametere:

- Renteøkning på 2 prosentpoeng
- 40 prosentpoeng verdinedgang i fond som investerer i utenlandske aksjer
- 20 prosentpoeng endring i valutakurs

Urealiserte kursgevinster avsettes til kursreguleringsfondet og urealiserte tap belastes fondet. Realiserte gevinster avsettes til kursreguleringsfondet dersom fondet er mindre enn det potensielle tapet som fremkommer i stresstesten. Regnskapsforskriftens strykingsbestemmelser kan forhindre

avsetning til fondet. Dersom kursreguleringsfondets størrelse er mindre enn tapet som fremkommer i stresstesten per 31. desember, og det ikke foreligger tilstrekkelige urealiserte eller realiserte gevinster på dette tidspunktet, skal andre midler foreslås avsatt til fondet i forbindelse med kommunestyresak om årsoppgjør, slik at fondet minimum utgjør det tapet som fremkommer i stresstesten.

7 Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler

7.1 Rammer for kommunens låneopptak

Låneopptak skal kun finne sted i henhold til kommunestyrets vedtatte investeringsbudsjett og for å dekke likviditetsbehov. Lån kan også tas opp for å refinansiere eksisterende gjeld, samt innfri garantiforpliktelser. Avtaler om finansiell leasing inngår i kommunes langsiktige forpliktelser.

Kommunens innlån og gjeldsportefølje forvaltes etter de retningslinjer som fremgår av dette reglementet, og i tråd med bestemmelsene i kommunelovens §14-14, §14-15, §14-16, §14-17 og §14-18.

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode ut fra oppfatninger om fremtidig renteutvikling, og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnadene.

Refinansieringsrisikoen skal reduseres ved å spre tidspunkt for forfall.

For å oppnå ønsket rentebinding, kan kommunen ta opp lån med fastrente, eller ta i bruk rentesikringsinstrumenter som fremtidige renteavtaler (FRA) og rentebytteavtaler (SWAP). Rentesikringsinstrumentene kan benyttes i den hensikt å endre renteesponeringen for kommune lånegjeld. Det skal kun benyttes større banker med bred dokumentert erfaring innenfor finansielle derivater som motpart ved slike kontrakter. Formålet med hver derivatkontrakt skal dokumenteres, og kontrakten skal knyttes til underliggende lån eller låneportefølje.

7.2 Regler for låneopptak

- a) Det kan tas opp direkte lån i offentlige og private finansinstitusjoner, samt i livselskaper.
- b) Det kan legges ut lån i sertifikat- og obligasjonsmarkedet.
- c) Lån kan tas opp som rammelån og lån uten avdrag (bulletlån).
- d) Et enkelt lån kan ikke utgjøre mer enn 20 prosent av kommunens samlede låneportefølje.
- e) For sertifikatlån skal maks lånebeløp være kr 300 millioner.
- f) Lån med forfall (eventuelt med långivers rett til å kreve lånet innfridd) inntil 12 måneder frem i tid, som må refinansieres, skal maksimalt utgjøre 70 prosent av den samlede låneporteføljen.
- g) Sandnes kommune kan kun ta opp lån i norske kroner (NOK).
- h) Det skal normalt innhentes minst tre konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere⁵. Det kan gjøres unntak fra denne regelen i situasjoner hvor kommunen velger å legge ut sertifikat- og obligasjonslån gjennom å gi én tilrettelegger et eksklusivt mandat. Prinsippet kan også fravikes ved låneopptak i statsbank (for eksempel startlån i Husbanken) eller dersom markedsforholdene tilsier at det ikke er flere aktuelle tilbydere, eller aktuelt produkt ikke tilbys av flere aktører.

7.3 Rentesikring

Sandnes kommune skal ha rentesikring. Ved beregning av nivå på rentesikringen (netto rentebærende gjeld) skal det fra brutto lån trekkes fra formidlingslån, rentebærende eiendeler, VAR-lån og gjeld med rentekompensasjon.

- a) Minimum 30 prosent av netto rentebærende gjeld skal sikres med fast rente.
- b) Lån med flytende rente, lån med fast rente, fremtidige renteavtaler (FRA) og rentebytteavtaler kan benyttes i rentestyringen.

- c) Rentebytteavtaler skal ha maks forfall 10 år frem i tid. Inngåelse av FRA og rentebytteavtaler skal knyttes til underliggende gjeld.
- d) I en normalsituasjon og som en benchmark skal lånene som inngår i beregningsgrunnlaget ha en gjennomsnittlig rentebindingstid på minimum 1 år og maksimal gjennomsnittlig rentebindingstid skal være 6 år.

8 Rapportering

Kommunedirektøren skal i forbindelse med tertialrapportering per 30. april og per 31. august legge frem rapporter for kommunestyret som viser status for finans- og gjeldsforvaltningen. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang rapportere til kommunestyret med hensyn på utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Stresstestberegninger i henhold til kapittel 6.4 skal fremkomme i rapporteringen til kommunestyret.

8.1 Ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Rapporteringen skal ta utgangspunkt i tabellen i vedlegg 2.

Rapporteringen skal i tillegg angi følgende:

- Kommunedirektøren kommentarer knyttet til sammensetning, rentebetingelser/avkastning, vesentlige markedsendringer og endring i risikoeksponering.
- Kommunedirektøren beskrivelse og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammenei finansreglementet.
- Likviditetsoversikt.

8.2 Midler som forvaltes med lang tidshorisont

Rapporteringen skal inneholde følgende:

- Fordeling på de ulike instrumenter i kroner (markedsverdier) og i prosent av de samlede midlene med lang tidshorisont, og fordeling innenfor hver instrumentklasse.
- Avkastning hittil i år sammenlignet med referanseindeks per instrumentklasse og samlet.
- Kommunedirektøren kommentarer knyttet til den faktiske instrumentfordelingen, endringer i risikoeksponering, vesentlige markedsendringer, samt avkastningen i forhold til markedet, jamfør referanseindekser under punkt 6.3.
- Kommunedirektørens beskrivelse og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammenei finansreglementet. Kommunestyret informeres om håndtering av eventuelle avvik i påfølgende rapport.
- Kommentar på om plasseringene er i tråd med de etiske retningslinjene.

---

⁵ Kommunen er ikke pliktig til å kjøre konkurranser ved låneopptak jfr. lov om offentlig anskaffelser, men dette er noe kommunen ønsker.

8.3 Gjeldsforvaltningen

Rapporteringen for gjeldsforvaltningen skal inneholde følgende:

- Opptak av nye lån (inkl. avtaler om finansiell leasing) i forrige tertial.
- FRA'er og SWAP kontrakter inngått i forrige kvartal.
- Oversikt over lån som må refinansieres innen de neste 12 månedene, samt forfallsstruktur på porteføljen.
- Oversikt over netto rentebærende gjeld.
- Oversikt over gjeldens forfallstidspunkt, altså når gjelden må refinansieres.
- Kommunedirektørens kommentarer knyttet til endring i risikoeksponering, gjenværende rentebinding og rentebetingelser i forhold til kommunens økonomiske situasjon og situasjonen i lånemarkedet, samt forestående finansierings-/refinansieringsbehov.
- Kommunedirektørens beskrivelse og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og risikorammenei finansreglementet.

9 Håndtering av avvik og kvalitetssikring av reglementet og rutiner

9.1 Avvikshåndtering

Ved konstatering av avvik mellom faktisk finansforvaltning og finansreglementets rammer skal avviket lukkes på en hensiktsmessig måte. Avviket slik det har fremstått, og eventuelt økonomisk konsekvens av avviket dersom det er vesentlig, skal uten ugrunnet opphold rapporteres til formannskapet sammen med forslag til rutineendringer.

9.2 Kvalitetssikring

Forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner pålegger kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om finansreglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutineene for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Kommunedirektøren pålegges ansvar for at slike eksterne vurderinger innhentes.

10 Fullmakter og rutiner for forvaltningen

Det delegeres til kommunedirektøren å utøve forvaltningen av kommunens finansielle midler i tillegg til:

- Å sikre administrative rutiner som sørger for at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner, og at finans- og gjeldsforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll
- Å sikre rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet
- Å sørge for ajourførte og betryggende instruksjoner og fullmakter for medarbeidere som skal arbeide med finans- og gjeldsforvaltningen

Vedlegg 1:   Finansielle ord og uttrykk

Aksje

Eierandel i aksjeselskap. Aksjeeierne er ikke personlig ansvarlige for selskapets forpliktelser. Alle aksjer (av samme klasse) gir lik rett i selskapet. Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i aksjeselskapet.

Aksjefond

Et aksjefond investerer vesentlig i aksjer. Avkastningen i et aksjefond består i hovedsak av kursgevinster (eller kurstap), da det ikke er en løpende rente i slike fond. Utbytter som selskapene betaler til aksjonærene vil tilfalle andelseierne i et aksjefond og inngå i avkastningen. Aksjefond som ikke betaler utbytte til andelseierne vil reinvestere mottatte utbytter i nye aksjer. På markedet finnes mange typer aksjefond. Forskjellene ligger i hvem som forvalter dem, og på hvilken måte (hvilket mandat fondet har). Forskjeller i mandat reflekteres vanligvis ved hvor fondene kan investere (fra hvilke geografiske eller bransjemessige sektorer aksjene plukkes). Hovedkategoriene er globale fond, bransjefond, regionale fond og nasjonale fond.

Instrumentklasser

Ulike typer verdipapirer, som for eksempel aksjer og obligasjoner.

Benchmark

Sammenligningsgrunnlag. I rentemarkedet benyttes ofte renten på statspapirer som benchmark, mens ledende aksjeindekser benyttes som benchmark i aksjemarkedet.

Egenkapital

Hovedskillet i finansieringen av et foretak går mellom egenkapital og fremmedkapital (gjeld). Egenkapitalen er den mest risikoutsatte kapitalen i et foretak, og dersom det er snakk om å opphøre selskapets virksomhet (f. eks. ved konkurs), har egenkapitalen prioritet etter fremmedkapitalen. Egenkapitalen representerer en buffer mot fremtidige underskudd for foretaket, og derfor er det behov for større egenkapitalandel innenfor bransjer som operer med stor risiko og/eller er sterkt sykliske. Egenkapital har normalt ikke noen avtalt honorering og avkastningen på egenkapitalen kan komme gjennom kursendring og utbytte.

Egenkapitalbevis (Grunnfondsbevis)

Et egenkapitalinstrument som ligner på en aksje, men som skiller seg fra en aksje når det gjelder eierrett til selskapsformuen og innflytelse i selskapets organer. Egenkapitalbevis kan utstedes av sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper. Sparebankenes egenkapitalbevis har klare likhetstrekk med aksjer.

Forskjellen knytter seg først og fremst til eierrett til selskapsformuen og innflytelse i bankenes organer. Det er også satt restriksjoner på utbyttetildelingen ved at det årlige utbytte inklusive avsetning til utbyttereguleringsfond er begrenset til egenkapitalbevisseiernes andel av egenkapitalen multiplisert med overskuddet.

Debitor

Den man har penger til gode av. Motsatt av kreditor.

Derivat

Avtale om fremtidig finansiell transaksjon til en pris som er avtalt i dag. Verdien av derivatet avledes av den fremtidige prisen på det underliggende objekt som avtalen gjelder for, for eksempel aksje, obligasjon eller valuta.

Durasjon

Renteinstrumenter har en pålydende verdi som tilbakebetales til kjøperen ved forfall og rentekuponger som vanligvis betales til kjøperen på faste tidspunkter gjennom løpetiden. Til sammen utgjør dette instrumentets kontantstrømmer til kjøperen. Durasjon er den gjennomsnittlige tid det tar før disse kontantstrømmene mottas. Kontantstrømmene veies med størrelsen, slik at tilbakebetalingstidspunktet for pålydende verdi vanligvis får størst vekt. Det betyr at durasjonen kan betraktes som en korrigert løpetid for instrumentet. Durasjonen er aldri lenger enn løpetiden, og rentekuponger gjør at den vanligvis er kortere. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) er dessuten et mål for hvor følsomt prisen på instrumentet er for renteendringer (hvor mange prosent prisen reduseres med når renten øker med en prosent). Lang durasjon betyr at prisen er svært følsom for renteendringer.

Finansielle instrumenter

Omfatter etter verdipapirhandelloven omsettelige verdipapirer som aksjer, grunnfondsbevis, obligasjoner og sertifikater. I tillegg kommer blant annet verdipapirfondsandeler og derivater med verdipapirer eller varer som underliggende.

Finansinstitusjoner

Selskap, foretak eller annen institusjon som driver finansieringsvirksomhet, med unntak av offentlige kredittinstitusjoner og fond, verdipapirfond, verdipapirforetak m.m. Finansinstitusjon brukes som samlebetegnelse for banker, finansieringsforetak og forsikringsselskaper.

Emisjon

Innhenting av kapital ved utstedelse av verdipapirer. Ved en aksjeemisjon blir det utsteder tilført ny egenkapital, mens ved utstedelse av obligasjons- og sertifikatlån blir utsteder tilført fremmedkapital.

Emisjonskurs

Den kursen som settes på aksjene, grunnfondsbevisene eller obligasjonene når de legges ut.

Indeks

En veiet sum av økonomiske/finansielle størrelser. Indekser benyttes til å si noe om utviklingen over tid. Konsumprisindekser og aksjeindekser er eksempler på hyppig benyttede indekser.

Indeksforvaltning

En indeksforvalter skal oppnå om lag samme avkastning som en nærmere angitt indeks av aksjer eller obligasjoner. Om disse indeksene er bredt definert og favner om store deler av markedene vil man med indeksforvaltning oppnå omtrent samme avkastning som gjennomsnittet av markedet.

Investment grade lån

Lån som er kredittvurdert av anerkjente internasjonale eller norske rating byråer/meglerhus og som har fått en vurdering som gjør at de kan anbefales å investere i basert på en normal vurdering av kredittisiko.

Kombinasjonsfond

Et kombinasjonsfond er et verdipapirfond som kan kombinere investeringer i aksjer og rentebærende verdipapirer. Kombinasjonsfond har

ofte fleksible investeringsmandat som gjør at de kan forsøke å «time» opp- og nedgangstendenser i aksjemarkedet ved å endre andelsforholdet.

mellom aksjer og rentebærende verdipapirer. I og med at man ofte ikke har noen målsatt aksjeandel i fondet, oppgir gjerne forvalter fondets referanse til å være en kort rente (gjærne bank) pluss f. eks. 5 % p.a.

Kredittmarked

Et marked der man handler med lånt kapital med ulike løpetider. Kredittmarkedet består av penge- og obligasjonsmarkedet.

Finansportefølje

Består av gjeldsportefølje og likvide midler.

Fremtidig renteavtale (FRA)

En FRA er en avtale mellom to parter om å fastlåse rentesatsen på et fremtidig lån eller plassering. En FRA kan sikre renten 1 - 2 år frem i tid.

Kreditor

Den man skylder penger. Motsatt av debitor.

Kredittisiko

Risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til avtale. I et låneforhold består kredittisikoen i at låntager ikke oppfyller låneavtalen.

Likviditet

Uttrykker evnen til å betale forpliktelser etterhvert som de forfaller.

Likviditetsfond

Likviditetsfond defineres som rentefond hvis verdi som følge av renteendringer kun påvirkes av endringer i 0-12 måneders renter. Dette innebærer at likviditetsfond kun kan investere i rentepapirer med gjenværende rentebinding mindre eller lik 365 dager (+ 10 virkedager).

Likviditetsfonds renteføksomhet kan aldri overstige 1.

Likviditetsfond må tilfredsstillende de øvrige krav som stilles i avsnitt 3.2.1-3.2.3 i [verdipapirfondenes forenings bransjestandard for informasjon og klassifisering av rentefond](#).

NIBOR

NIBOR (pengemarkedsrenten) er renten på lån bankene i mellom. Tilbud og etterspørsel i pengemarkedet bestemmer pengemarkedsrentene.

NIBOR - Norwegian Inter Bank Offered Rate (Norsk eurorente) – er valutaswaprenter.

Obligasjon

En obligasjon er et rentebærende gjeldspapir med opprinnelig løpetid over 1 år. Betingelsene ved et obligasjonslån, slik som løpetid, rente, renteutbetalingsdatoer og eventuelle rentereguleringsbestemmelser, avtales ved utstedelse av lånet.

Referanseportefølje

En referanseportefølje er en tenkt portefølje med en bestemt sammensetning av verdipapirer (obligasjonsindeks eller aksjeindeks) som en forvalter resultatmåles i forhold til. Referanseporteføljen representerer en nøytral investeringsstrategi.

Rentebytteavtale (SWAP)

Avtale om bytte av to rentebetalingsstrømmer i samme valuta knyttet til henholdsvis fast og flytende rente og beregnet med referanse til en felles nominell hovedstol.

Sertifikat

Standardisert omsettelig lån med løpetid på inntil 12 måneder (ett år).

Obligasjonsindeks

En obligasjonsindeks angir den gjennomsnittlige avkastningen for de obligasjonene som inngår i indeksen.

Pengemarkedet

Pengemarkedet defineres som et marked for rentebærende fordringer med løpetid inntil ett år.

Pengemarkedsfond

Verdipapirfond som oppfyller vilkårene gitt i forordning (EU) 2017/1131 om pengemarkedsfond defineres som pengemarkedsfond. Det kreves særskilt godkjenning fra Finanstilsynet eller tilsvarende utenlandsk kompetent myndighet for å kunne etablere, markedsføre og/eller forvalte et pengemarkedsfond. Benevelsen «pengemarkedsfond» er således forbeholdt fond som er gitt tillatelse i mehold av overnevnte forordning. Rating (kredittvurdering)

Rating betyr rangering og står for det å rangere kredittkvaliteten på et gjeldsinstrument. Internasjonalt er det egne ratingbyråer som gjennom grundige analyser utarbeider slike ratinger. De mest kjente er Standard & Poors (S&P) og Moodys.

Det er en arbeidskrevende og kostbar prosess for en offentlig låntager eller en bedrift å få sin gjeld rated av en av de to ovenstående byråene. I Norge er det derfor ikke mange låntagere som har slik internasjonal rating.

Spread

Brukes generelt om forskjellen mellom to priser. I verdipapirmarkeder brukes spread om forskjellen mellom salgs- og kjøpskurs på et verdipapir. I obligasjonsmarkedet tar ikke meglerne direkte betalt for sine tjenester, men stiller i stedet ulike kurser for kjøp og salg.

Stresstest

Test for å måle effekten av forhåndsdefinerte parametere for markedsendringer.

Verdipapirfond

Et fond som eies av en ubestemt krets av personer og hvor midlene i det vesentlige er investert i verdipapirer. Et verdipapirfond er en egen juridisk enhet hvor publikum inviteres til å skyte inn kapital gjennom å kjøpe andeler. Verdipapirfondet er direkte eier av de verdipapirene som fondet investerer i og administreres av et fondsforvaltningsselskap med konsesjon fra Kredittilsynet. Lov om verdipapirfond gir retningslinjer for forvaltning av norsk registrerte verdipapirfond. Loven gir bl. a. retningslinjer for spredning av risiko som er allmenne for alle verdipapirfond.

Yield

Gir uttrykk for effektiv avkastning på rentebærende papirer som kjøpes i dag og holdes til forfall samtidig som kupongutbetalinger reinvesteres til samme effektive avkastning.

Vedlegg 2: Tabell for rapportering av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

	31.12.2021		30.04.2022		31.08.2022		31.12.2022	
	Mill NOK	%	Mill NOK	%	Mill NOK	%	Mill NOK	%
Innskudd hos hovedbankforbindelse								
Innskudd i andre banker								
Andelskapital i rentefond								
- Fond 1								
- Fond 2								
Direkte eie av verdipapirer								
Samlet kortsiktig likviditet		100%		100%		100%		100%
Kommunens gjennomsnittlig avkastning								
Avkastning benchmark (3 mnd. nibor)								
Bekreftelse på at alle plasseringer er gjort til minimum «investment grade» eller tilsvarende								
Bekreftelse på enkelteksponering $\leq 2\%$ av forvaltningskapital								
Bekreftelse på fondseksponering $\leq 10\%$ av forvaltningskapital								
Bekreftelse på enkeltpapir ≤ 12 måneders løpetid								
Største tidsinnskudd	NOK X mill		NOK X mill		NOK X mill		NOK X mill	
Største enkeltplassering	NOK X mill		NOK X mill		NOK X mill		NOK X mill	